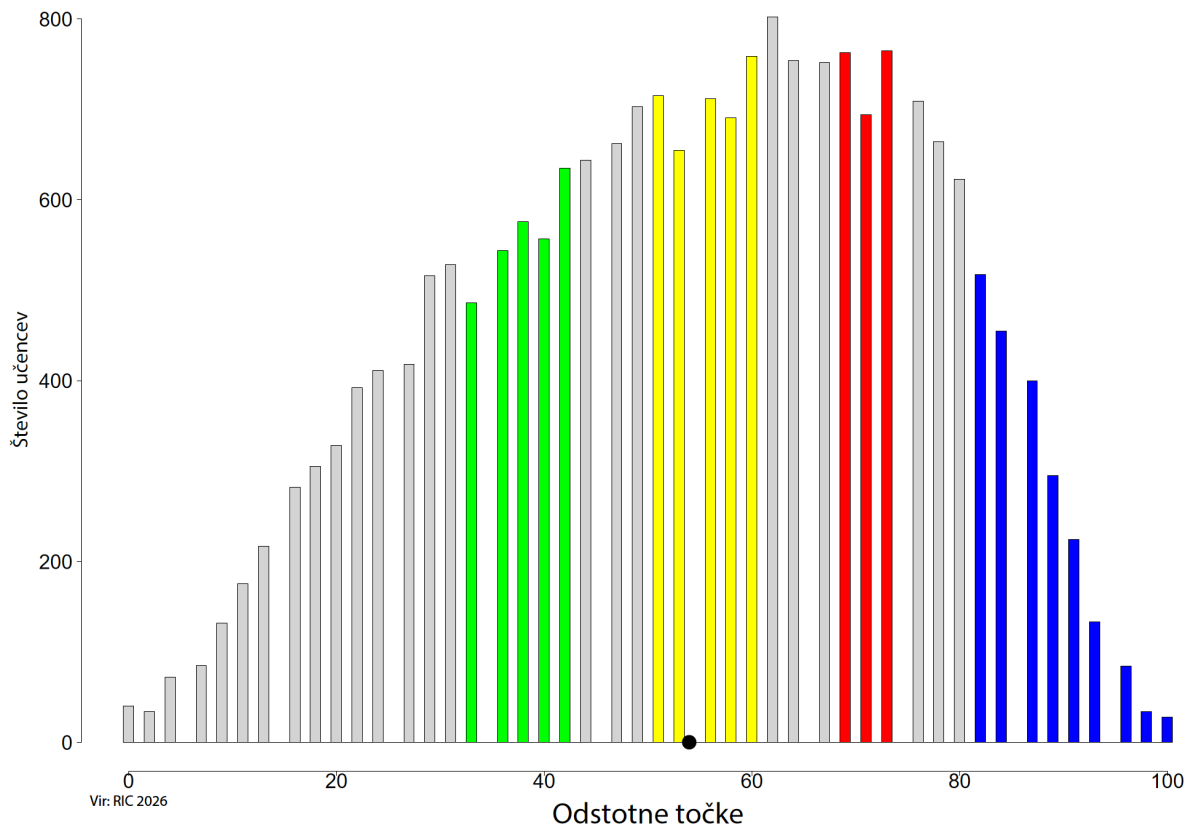

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (NPZ, 6. razred, 2026, N = 20970)

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine* dosežkov (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov.

I. del preizkusa:

- **Naloga 1** je preverjala razumevanje prebranega besedila. Učenci so morali določiti, iz katerega dela izhodiščnega besedila so zapisani podatki. Naloga je bila povezovalnega tipa.
- **Naloga 6** je preverjala razumevanje prebranega besedila. Učenci so morali presoditi pravilnost trditev o vsebini izhodiščnega besedila.
- **Naloga 10** je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer poimenovalno. Učenci so morali v dani povedi obkrožiti besedi iste besedne družine.
- **Naloga 11 a** je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali določiti spol samostalnika *kis*. Naloga je bila izbirnega tipa.
- **Naloga 11 b** je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer skladenjsko. Učenci so morali dopolniti poved s pravilno obliko samostalnika *kis* – (s) *kisom*.

Naloge **zelenega** območja so preverjale zmožnosti vseh treh taksonomskih stopenj, po UN pa minimalne standarde znanja.

II. del preizkusa:

- **Naloga 8** je preverjala recepcijsko in poimenovalno zmožnost. Učenci so morali s svojimi besedami razložiti podčrtani del povedi, s čimer so pokazali razumevanje umetnostnega besedila.

Naloga **zelenega** območja je preverjala zmožnost druge taksonomske stopnje, po UN pa minimalni standard znanja.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov.

I. del preizkusa:

- **Naloga 2** je preverjala razumevanje prebranega besedila, in sicer povzemanje bistvenih podatkov. Učenci so morali v skladu z izhodiščnim besedilom napisati, kje vse poleg biserov še najdemo mineral kalcijev karbonat.
- **Naloga 4** je preverjala razumevanje prebranega besedila, in sicer povzemanje bistvenih podatkov. Učenci so morali odgovoriti, kaj pomeni, da so morali za en biser odpreti in ubiti tisoče školjk. Naloga je bila izbirnega tipa.
- V **nalogi 5** so morali učenci s povzemanjem bistvenih podatkov dokazati razumevanje prebranega besedila. Odgovoriti so morali na vprašanje, zakaj se nekateri ljubitelji nakita raje odločajo za umetne bisere kot za gojene.
- **Naloga 8** je prav tako s povzemanjem bistvenih podatkov preverjala razumevanje prebranega besedila in jezikovno zmožnost. Učenci so morali izbrati odgovor, ali je biser filipinskemu ribiču prinesel srečo, in ga utemeljiti. Pri tej nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost povedi.
- **Naloga 9** je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer poimenovalno. Učenci so morali s pomočjo slovarskega sestavka z geslom *tujek* iz *Šolskega slovarja slovenskega jezika* s portala *Franček* odgovoriti, v katerem pomenu (1. ali 2.) je uporabljena beseda *tujek* v danih povedih.
- **Naloga 13** je preverjala metajezikovno zmožnost. Učenci so morali pridevnik najdražji razvrstiti v ustrezni stolpec v preglednici glede na stopnjo in dopisati manjkajoči obliki stopnjevanega pridevnika.

Naloge **rumenega** območja so preverjale zmožnosti prve, druge in tretje taksonomske stopnje. Po UN za slovenščino so naloge rumenega območja večinoma preverjale minimalne standarde znanja, deveta naloga pa tudi temeljni standard znanja.

II. del preizkusa:

- **Naloga 9** je preverjala recepcijsko in poimenovalno zmožnost. Učenci so morali s svojimi besedami razložiti besedno zvezo *imenitne besede*, tj. prepoznati, da sta starša uporabljala neprimerne besede oziroma kletvice.
- **Naloga 11** je preverjala literarnovedno znanje. Učenci so morali povezati avtorja z ustrezno literarno vrsto, pri čemer so izkazovali poznavanje obvezno obravnavanih književnikov in književnih vrst iz učnega načrta.

Nalogi **rumenega** območja sta preverjali zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje, po UN pa minimalni in temeljni standard znanja.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtnine dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov.

I. del preizkusa:

- **Postavka 15 B** je preverjala zmožnost tvorjenja besedila. Učenci so morali napisati elektronski dopis učiteljici in ji predlagati, da bi si pri pouku skupaj ogledali dokumentarno oddajo. Iz priloženega izseka TV-sporeda so morali razbrati zahtevane podatke (naslov oddaje, TV-program, na katerem je bila predvajana oddaja, datum in uro) in svoj predlog za ogled oddaje utemeljiti z eno zanimivostjo iz izhodiščnega besedila.

Naloga **rdečega** območja je preverjala zmožnosti druge in tretje taksonomske stopnje, po UN pa minimalni standard znanja.

II. del preizkusa:

- **Naloga 1** je preverjala usvojitev literarnovednega znanja. Učenci so morali utemeljiti, po čem vemo, da je izhodiščno besedilo realistična pripoved.
- **Naloga 2** je preverjala zmožnost razumevanja izhodiščnega besedila. Učenci so morali izpisati podatek, iz katerega so prepoznali dogajalni čas.
- **Naloga 4** je preverjala recepcijsko zmožnost, in sicer sledenje književnemu dogajanju. Učenci so morali izbrati dva odgovora o tem, kaj izvemo iz izhodiščnega besedila. Naloga je bila izbirnega tipa.
- **Naloga 6** je preverjala recepcijsko zmožnost, in sicer zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe. Učenci so morali v preglednico napisati podatke iz besedila, ki potrjujejo, da vzpenjanje proti slapu za mamo in očeta, Evo ter Župco ni bilo enostavno.
- **Naloga 7** je preverjala recepcijsko zmožnost, in sicer zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe. Učenci so morali odgovoriti, zakaj pripovedovalec očeta doživlja kot glavo družine.
- **Postavka 10 A** je preverjala recepcijsko zmožnost ter zmožnost tvorjenja besedila o umetnostnem besedilu in ob njem. Učenci so morali v krajšem zaokroženem besedilu napisati, kaj je ugotovil oče po vrnitvi do avtomobila, kako se je na njegovo ugotovitev odzvala mama in zakaj je svoje mnenje spremenila, s katero odločitvijo se je izlet zaključil ter kako jo je pripovedovalec sprejel. Slednje so morali tudi utemeljiti.

Naloga **rdečega** območja so preverjale zmožnosti vseh taksonomskih stopenj, po UN pa minimalne in temeljne standarde znanja.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov.

I. del preizkusa:

- **Naloga 3** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila. Učenci so morali s številkami označiti zaporedje korakov, kako nastanejo biseri.
- **Naloga 7** je preverjala zmožnost razumevanja prebranega besedila. Učenci so morali pojasniti, zakaj avtor v naslovu besedila bisere primerja s solzami. Pri tej nalogi se je preverjala tudi jezikovna pravilnost.
- **Naloga 12 a** je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer poimenovalno. Učenci so morali v povedi prepoznati poimenovalno napako (napačno rabo glagola *morati* namesto *moči*) in jo popraviti.
- **Naloga 12 b** je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer pravopisno. Učenci so morali v povedi prepoznati pravopisno napako (napačen zapis besede *kaplic* namesto *kapljic*) in jo popraviti.
- **Naloga 14** je preverjala jezikovno zmožnost, in sicer skladijsko. Učenci so morali dve enostavni povedi združiti v eno dvostavno tako, da so izrazili posledico. Pri tej nalogi se je preverjala tudi jezikovna pravilnost povedi.
- **Postavka 15 C** je preverjala jezikovno pravilnost in slogovno ustreznost tvorjenega besedila.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti vseh treh taksonomskih stopenj, po UN pa minimalne standarde znanja.

II. del preizkusa:

- **Naloga 3** je preverjala zmožnost razumevanja izhodiščnega besedila. Učenci so morali odgovoriti, o čem predvsem govori besedilo, tj. določiti temo izhodiščnega umetnostnega besedila. Naloga je bila izbirnega tipa.
- **Naloga 5** je preverjala recepcijsko zmožnost, in sicer zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe ter njenih motivov. Učenci so morali navesti dva razloga, zakaj se je oče med vožnjo na Gorenjsko jezil. Pri tej nalogi se je vrednotila tudi jezikovna pravilnost zapisa v obliki povedi.
- **Postavka 10 B** je preverjala jezikovno pravilnost in slogovno ustreznost krajšega tvorjenega besedila.

Naloge modrega območja so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje, po UN pa minimalne standarde.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

I. del preizkusa:

- **Postavka 15 A** je preverjala zmožnost tvorjenja besedila. Pri tej postavki sta se vrednotila ustrezna zgradba in slog elektronskega sporočila učiteljici naravoslovja. Učenci so morali napisati ustrezen nagovor, pozdrav, podpis, uporabiti vikanje in zahtevane elemente napisati na ustreznem mestu.

Naloga je preverjala zmožnosti druge taksonomske stopnje, po UN pa minimalni standard.

Specifikacijska tabela (slovenščina, 6. razred, NPZ 2026)

I. del, neumetnostno besedilo: NUB: Biseri – dragulji ali solze?

(Prirejeno po reviji *Moj planet*, julij–avgust 2024, str. 54–55, in po spletni strani <https://www.lunin.net/magazin/kristali/155/> (dostop 5. 11. 2024).)

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard – učenec:	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
1	1	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	zeleno
2	2	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	rumeno
3	1	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje	modro
4	1	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. razred) (UN, str. 52)		razumevanje	rumeno
5	1	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	rumeno
6	2	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje sinteza	zeleno
7	1	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje analiza sinteza	modro
	1	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter poimenovalna in slogovna ustreznost		znanje uporaba	
8	1	zmožnost enosmernega sporazumevanja – razumevanje prebranega besedila	povzame bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje analiza	rumeno
	1	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter poimenovalna in slogovna ustreznost		znanje uporaba	
9	1	jezikovna zmožnost – poimenovalna	razloži dane besede iz besedila (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52), se znajde v elektronskem slovarskem priručniku (5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje uporaba	rumeno
10	1	jezikovna zmožnost – poimenovalna	k danim besedam doda besede iz iste besedne družine (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)	besedna družina (5. r., UN, str. 25)	uporaba	zeleno
11 a	1	metajezikovna zmožnost	dani besedi iz besedila določi oblikovne lastnosti, pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v UN (5., 6. r.) (UN, str. 54)	spol: moški, ženski, srednji (5. r., UN, str. 25)	znanje	zeleno
11 b	1	jezikovna zmožnost – skladijska	pomensko in oblikovno ustrezno dopolni nepopolne povedi (5., 6. r.) (UN, str. 53)		znanje uporaba	zeleno

Naloga	Točke	Zmožnost	Standard – učenec:	Jezikoslovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
12 a	1	jezikovna zmožnost – poimenovalna	v besedilih drugih prepozna poimenovalne napake in neustreznosti ter jih odpravi (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		znanje uporaba	modro
12 b	1	jezikovna zmožnost – pravopisna	v besedilih drugih prepozna pravopisne napake in jih odpravi (4., 5., 6. r.) (UN, str. 54)		znanje uporaba	modro
13	1	metajezikovna zmožnost	danim besedam določi funkcijske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, str. 54)	stopnje pridevnika: osnovnik, primernik, presežnik (6. r., UN, str. 25)	znanje uporaba	rumeno
14	1	jezikovna zmožnost – skladijska	v zvezi dveh enostavnih povedi prepozna posledično razmerje, ga izrazi z veznikom in združi v zvezo povedi v skladijsko pravilno dvostavno poved (4., 5., 6. r.) (UN, str. 53)		znanje uporaba	modro
	1	jezikovna in slogovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter poimenovalna in slogovna ustreznost			
15 A	1	zmožnost dvosmernega sporazumevanja – tvorjenje besedila	piše tiste vrste dopisov, ki so navedene v učnem načrtu, in pri tem uresničuje značilno zgradbo in slog dane vrste dopisa ter temeljna načela uspešnega dopisovanja (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52) – elektronski dopis za učitelja (4., 5., 6. r.) (UN, str. 24)		razumevanje uporaba sinteza	nad modrim rdeče
15 B	3					
15 C	2	jezikovna in slogovna zmožnost	piše besedila tistih vrst, ki so predpisana z učnim načrtom – tvori besedilnovrstno ustrezno, smiselno in razumljivo besedilo, skladno z jezikovno in slogovno normo književne zvrsti (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		znanje uporaba	modro

II. del, umetnostno besedilo: Majda Koren: Župcin dnevnik.

Ljubljana: Založba Karantanija, 2004. 80–82.

Naloga	Točke	Zmožnost		Standard – učenec:	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
1	1	usvojitve literarnovednega znanja		pozna , razume in uporablja literarnovedne izraze , navedene v učnem načrtu (UN, str. 57)	realistična pripoved (6. r.) (UN, str. 32)	znanje	rdeče
2	1	repcijska zmožnost	razumevanje prebranega besedila	odgovori, kdaj se je kaj dogajalo (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)	dogajalni čas (5. r.) (UN, str. 31)	razumevanje	rdeče
		usvojitve literarnovednega znanja		pozna , razume in uporablja literarnovedne izraze , navedene v učnem načrtu (4., 5., 6. r.) (UN, str. 57)			
3	1	repcijska zmožnost	razumevanje prebranega besedila	odgovori na vprašanja o prebranem besedilu – pove, o čem govori umetnostno besedilo (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	modro
4	1	repcijska zmožnost	sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	odgovarja na vprašanja o poteku dogajanja (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rdeče
5	1	repcijska zmožnost	doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	poišče nekaj glavnih motivov za ravnanje književne osebe (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	modro
	1	jezikovna zmožnost		slovnična in pravopisna pravilnost ter poimenovalna in slogovna ustreznost		znanje uporaba	
6	2	repcijska zmožnost	sledenje književnemu dogajanju in njegovo razumevanje	odgovarja na vprašanja o poteku dogajanja (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje	rdeče
7	1	repcijska zmožnost	doživljanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe	poišče nekaj glavnih motivov za ravnanje književne osebe in jih utemelji (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje analiza	rdeče
8	1	repcijska zmožnost jezikovna zmožnost – poimenovalna		razloži dane besede oz. besedne zveze iz besedila (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	zeleno
9	1	repcijska zmožnost jezikovna zmožnost – poimenovalna		razloži dane besede oz. besedne zveze iz besedila (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		razumevanje	rumeno

Naloga	Točke	Zmožnost		Standard – učenec:	Strokovni izrazi	Taksonomska stopnja	Območje
10 A	4	repcijska zmožnost ter zmožnost tvorjenja besedil o UB in ob njih		obnovi dogajanje (povzame dogodke) v umetnostnem besedilu (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55) predstavi svoje ugotovitve o umetnostnem besedilu in utemelji svoje mnenje (4., 5., 6. r.) (UN, str. 55)		razumevanje uporaba analiza sinteza	rdeče
10 B	2	jezikovna zmožnost	slovnična in pravopisna pravilnost ter poimenovalna in slogovna ustreznost	tvori ustrezno, smiselno in razumljivo besedilo, skladno z jezikovno in slogovno normo knjižne zvrsti (4., 5., 6. r.) (UN, str. 52)		znanje uporaba	modro
11	1	usvojitev literarnovednega znanja		pozna umetnostna besedila obvezno obravnavanih avtorjev in avtoric (4., 5., 6. r.) (UN, str. 57)	Tone Pavček (1. VIO, UN, str. 19) Hans Christian Andersen (6. r., UN, str. 32) ljudska pravljica (4. r., UN, str. 31) avtorska pravljica (5. r., UN, str. 31) pesem (1. r., UN, str. 19)	znanje	rumeno

I. DEL

Besedilo: Tomo Kočar

BISERI – DRAGULJI ALI SOLZE?

Menda je bilo morje ljubosumno na zemljo in njene dragulje, ker samo ni imelo niti enega. Za pomoč je prosilo luno, da je s svetlobo napolnila školjke. Tako so nastali biseri, edini dragi kamni, ki zrastejo v živih bitjih. Natančneje, v školjkah bisernicah.

Nastanek biserov

Ko tujek zaide v školjko, jo zdraži. To je podobno, kot nas zmoti drobec prahu v očesu. Oko se zaščiti s solzo, ki se lahko strdi v tako imenovani zaspanček, školjka pa se okrog tujka zaščiti z biserovino. Vendar se to zgodi redko in tujek običajno ni peščeno zrno, ampak kakšen zajedavec, ki školjko lahko zelo poškoduje.

Biseri so skoraj v celoti iz kalcijevega karbonata. To je učeno ime za mineral, iz katerega so naše kosti, kraške kamnine in šolska kreda. Posebnost biserov je njihov lesk, za katerega so potrebni še posebna beljakovina, ki jo proizvajajo školjke, veliko časa za rast in seveda nekaj sreče.

Biseri v zgodovini

Bisere so poznale skoraj vse starodavne civilizacije in mnogi so jih imenovali solze bogov. Marsikje so si jih vdove nadele med žalovanjem.

V postavljanju z biseri je verjetno zmagovalka egipčanska kraljica Kleopatra. Z Rimljanom Markom Antonijem je stavila, da lahko pripravi jed, ki bi bila danes vredna več milijonov evrov. Služabnik ji je prinesel kozarec močnega kisa. V njem je raztopila enega od svojih izjemno velikih biserov. Nato je tekočino razredčila z vodo, jo popila in dobila stavo.

Tudi moški so našli načine, da so se krasili z biseri. Rimski vojskovodja Pompej si je dal napraviti portret iz teh dragih kamnov.

Gojenje biserov

Nekoč je bilo treba za en sam biser odpreti in ubiti tisoče školjk. Školjke so stoletja iskali za to posebej izurjeni potapljači in so pri tem tvegali življenje. To delo so opravljali celo zaporniki. Obtežene so jih potopili na dno, nato pa z biseri dvignili. Preživeli so, če so imeli srečo in močna pljuča. Nič čudnega, da so biseri v starih časih celo presegali vrednost diamantov.

Danes bisere gojijo na posebnih farmah. V školjke vstavijo jedra, okrog katerih se nato več mesecev ali celo let nabira biserovina. Ker školjke nimajo takega živčnega sistema kot na primer sesalci, bolečine, kot jo poznamo mi, pri tem zagotovo ne čutijo. A tujki jih vseeno motijo, saj drugače ne bi izločale biserovine za zaščito. V nekaterih primerih školjk ob odpiranju ne uničijo, ampak jih poskusijo uporabiti za rast novega, še večjega bisera.

Čeprav na farmah gojijo ogromno biserov različnih oblik, velikosti in barv, se mnogi odgovorni ljubitelji nakita odločajo za prav tako privlačne, a manj sporne umetne bisere iz plastike ali stekla.

Slika: Biser v školjki

Rekord

In še nekaj za ljubitelje rekordov: Najdražji biser vseh časov je našel filipinski ribič. Biserni čudež narave, ki je tehtal več kot 30 kilogramov, je več let skrival pod posteljo – za srečo. No, dokler mu hiša ni pogorela, biser pa so našli na pogorišču. Ribič ga je predal turističnemu uradu. Njegovo vrednost so ocenili na sto milijonov evrov. Biser je zdaj razstavljen v mestni hiši in je prava turistična atrakcija.

POZOR

Tudi školjke so živa bitja. Pustite jih pri miru.

(Prirejeno po reviji *Moj planet*, julij–avgust 2024, str. 54–55, in po spletnih straneh: www.lunin.net/magazin/kristali, <https://www.24ur.com/ekskluziv/zanimivosti/na-filipinih-odkrili-najvecji-biser-na-svetu.html/>. Pridobljeno: 10. 9. 2025.)

II. DEL

Majda Koren

ŽUPCIN DNEVNIK

Besedilo je iz dnevnika štirinajstletnega fanta Župce, ki rad igra računalniške igrice.

2. maj 2001

Ta stara dva sta čisto ponorela z družinskimi izleti. Danes smo vstali že ob devetih in se oboroženi s sendviči, čokolado in vodo v plastenkah odpeljali na Gorenjsko. Zavili smo na Jezersko in z Evo sva se na cesti, ki se vzpenja ob Kokrici, kar pošteno naovinkala. Ata je medtem bental, da smo spet prepozno šli, pa da ga nič ne briga, če nikoli več ne gremo z njim, in da naj že dava mir tam zadaj. Od Jezerskega dalje pa peš.

Aja, še to moram omeniti, da si je mama od Eve spet sposodila pet jurjev,¹ tako za vsak slučaj, in da je ata spotoma na bankomatu dvignil petnajst jurjev. Omenjam zato, ker je tole pomemben podatek za današnji razplet dogodkov.

Avto smo parkirali ob gozdni poti, si nataknilo gojzarje, vrgli odvečno kramo in denarnice v prtljažnik in se odpravili navzgor, proti Čedci, okoli sto trideset metrov visokemu slapu. Med potjo smo bili precej tiho, ata in mama sta sopihala kot stari predvojni parni lokomotivi. Ja ja, v gorah se vidi, kdo preveč zabušava na kavču in kadi kot Turek,² hehehe.

Po pravici povedano, tudi sam nisem ne vem kako veselo korakal med grmičevjem, Eve pa najraje sploh ne bi omenjal, ker je celo pot spraševala, če smo že prišli in če bomo še dolgo hodili in da ona ne more več in če bo kmalu odmor za malico.

Bili smo nekako na tri četrt poti, ko nam je na pomoč priskočilo vreme. Nad vrhovi gora so se pričeli zbirati temni oblaki, tu in tam smo med šumenjem slapa zaslišali oddaljeno grmenje.

»Tule bomo malo sedli!« je odločil ata in nihče se ni pritožil. Sedli smo po skalah in se mastili s sendviči, pili vodo in si razdelili čokolado. Glava družine (ata) je odločil, da se raje vrnemo v dolino, da nas ne preseneti kakšna nevihta.

Nevihte so v gorah sila neprijetna reč in zapodili smo se nazaj v dolino. Čim smo se obrnili proti dolini, so začele padati prve kaplje. Ni bilo hudega, a do avta smo vendarle prišli že kar lepo mokri.

Ata je vtaknil ključ v ključavnico avtomobila in rekel:

»Hej, nekdo je vlomil v avto!« Ključavnica je bila zares malce polomljena, a vse v avtu je bilo na svojem mestu. Prav čudno, res. Odprli smo prtljažnik, da vzamemo superge in se preobujemo. Vse na svojem mestu. Ampak atu se je vse skupaj le zdelo čudno, četudi je mama rekla, da si najbrž samo domišlja in da bi tat vendar kaj ukradel, če bi že vlomil v avto. Ata je odprl denarnico. Vse na svojem mestu, kreditne

¹ pet jurjev – pet tisoč tolarjev (Tolarji so nekdanji slovenski denar; danes bi bilo to približno 20 evrov.)

² kadi kot Turek – veliko kadi

kartice, stari računi, listki s telefonskimi številkami – vse, razen denarja, tistih petnajst jurjev, ki jih je zjutraj dvignil na bankomatu.

»A bejž, no! Gotovo imaš denar v katerem od žepov!« je dejala mama in se mu smejala. Ata je pregledal vse žepe na hlačah in vse žepe na vetrovki, a o denarju ni bilo ne duha ne sluha. Potem še mama poišče med kramo v prtljažniku svojo denarnico – v kateri naj bi bilo tistih pet jurjev, ki si jih je zjutraj sposodila pri Evi. Pogleda vanjo ... in ... vse na svojem mestu, kreditne kartice, stari računi, listki s telefonskimi številkami prijateljic – vse, razen tistih petih jurjev.

Ne bom omenjal vseh imenitnih besed, ki sem jih med vožnjo domov slišal od ata in mame in ki jih sam niti pod razno ne smem nikoli uporabljati, niti takrat, kadar dobim slabo oceno ali kadar me Eva ves dan mori.

Zaključek današnje zgodbe: zaradi vloma v avtomobil so za ta mesec vsi nadaljnji izleti odpovedani.

Hvala bogu.

Spet bom lahko v miru špilal.

(Odlomek.)

(Majda Koren: *Župcin dnevnik*. Ljubljana: Založba Karantanija, 2004. 80–82.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Biseri – dragulji ali solze?*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Iz katerega dela izhodiščnega besedila so naslednji podatki? Na vsako črtico napiši ustrezno številko.

_____ Nekdanja vladarica v Egiptu je popila biser.	1	Nastanek biserov
_____ Najdražji biser je našel ribič s Filipinov.	2	Biseri v zgodovini
_____ Včasih so bisere iskali kaznjenci.	3	Gojenje biserov
_____ Zaradi posebne beljakovine se biseri lesketajo.	4	Rekord

(1 točka)

2. Biseri so iz kalcijevega karbonata. Kje vse še lahko najdemo ta mineral?
Odgovori v skladu z izhodiščnim besedilom.

- _____
- _____
- _____

(2 točki)

3. Kako nastanejo biseri? Pravilno uredi korake od 1 (prvi) do 4 (zadnji).

- _____ Školjka začne izločati biserovino.
- _____ Biserovina se postopoma nalaga okoli tujka.
- _____ Tujek, kot je zajedavec ali drobec, zaide v školjko.
- _____ Po nekaj letih se iz biserovine oblikuje biser.

(1 točka)

4. Kaj pomeni, da so morali za en biser odpreti in ubiti tisoče školjk? Obkroži.

- A V vsaki školjki je bilo več biserov.
- B V vsaki školjki je bil samo en biser.
- C Biser je bil v vsaki tisoči školjki.
- Č Biser so vsebovale le redke školjke.

(1 točka)

5. Zakaj se nekateri ljubitelji nakita raje odločajo za umetne bisere kot za gojene?

(1 točka)

6. Ali trditev drži ali ne? Obkroži.

Biseri so edini dragulji, ki nastanejo v živem organizmu.	DRŽI.	NE DRŽI.
Mark Antonij je izgubil stavo s Kleopatro.	DRŽI.	NE DRŽI.
Biseri so bili v zgodovini vseč samo ženskam.	DRŽI.	NE DRŽI.
Gojeni biseri so plastični ali stekleni.	DRŽI.	NE DRŽI.

(2 točki)

7. Avtor v naslovu besedila bisere primerja s solzami. Zakaj? Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

10. V povedi obkroži besedi iste besedne družine.

No, dokler mu hiša ni pogorela, biser pa so našli na pogorišču.

(1 točka)

11. Preberi poved.

Služabnik ji je prinesel kozarec močnega kisa.

11. a) Katerega spola je podčrtani samostalnik? Obkroži.

- A Moškega.
- B Ženskega.
- C Srednjega.

(1 točka)

11. b) Dopolni poved s pravilno obliko samostalnika v oklepaju.

Kleopatra je pomešala vodo s _____ (kis).

(1 točka)

12. V vsaki povedi je ena napaka. Popravek napiši razločno nad povedjo.

12. a) Čeprav so umetni biseri dostopnejši, jih ne moraš kupiti v vsaki trgovini.

(1 točka)

12. b) Biser lahko poškoduje že nekaj kaplic kisa.

(1 točka)

13. Preberi poved.

Najdražji biser vseh časov je našel filipinski ribič.

Podčrtani pridevnik razvrsti v ustrezni stolpec v preglednici. Nato dopiši še manjkajoči obliki stopnjevanega pridevnika.

Osnovnik	Primernik	Presežnik

(1 točka)

14. Preberi povedi.

Tudi školjke so živa bitja. Pustite jih pri miru.

Povedi združi v eno poved tako, da bo izražena posledica.

(2 točki)

15. Na televiziji je bila dokumentarna oddaja o biserih. V njej so bile predstavljene zanimivosti, ki so omenjene tudi v izhodiščnem besedilu. Zamisli si, da si Saša Kovač, in napiši e-sporočilo učiteljici naravoslovja Jani Novak.

V njem:

- napiši naslov oddaje, na katerem televizijskem kanalu in kdaj je bila predvajana (datum in ura) – te podatke razberi s TV-sporeda;
- učiteljici predlagaj, da bi si oddajo skupaj ogledali pri pouku;
- svoj predlog utemelji z eno zanimivostjo o biserih iz izhodiščnega besedila.

Upoštevaj spodnje podatke in izhodiščno besedilo. Piši na naslednji strani.

TV-spored za TV SLO 2 za 10. 3.

TV SLO 2

6.00	Napovedujemo
9.05	Videotrak
10.05	Dobro jutro , ponovitev
13.10	Rojaki , oddaja o Slovencih v zamejstvu in po svetu
13.35	Okusi dveh generacij , kuharska oddaja, ponovitev
14.00	Moč biserov , dokumentarna oddaja
14.30	Joker , kviz, ponovitev

(TV-spored je prirejen po: <https://www.rtv slo.si/tv/spored/tvs2/2024-11-26>. Pridobljeno: 23. 11. 2024.)

A		1
B		3
C		2

Od:	sasa.kovac@os-ric.si
Za:	jana.novak@os-ric.si
Zadeva:	Ogled dokumentarne oddaje o biserih

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Majde Koren *Župcin dnevnik*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Izhodiščno besedilo je realistična pripoved. Po čem iz besedila to vemo?

(1 točka)

2. Iz besedila izpiši podatek, iz katerega izvemo dogajalni čas.

Dogajalni čas: _____

(1 točka)

3. O čem predvsem govori besedilo? Obkroži.

- A O izletu v planine.
- B O hoji do slapa.
- C O spremembi vremena.
- Č O prepiru med starši.

(1 točka)

4. Kaj izvemo iz izhodiščnega besedila? Obkroži dva pravilna odgovora.

- A Kako dolgo se je družina vozila do Jezerskega.
- B Kako so se družinski člani počutili ob pogledu na slap.
- C Zakaj se je družina predčasno vrnila v dolino.
- Č Kaj se je v avtu dogajalo med vožnjo domov.
- D Za kaj sta oče in mama na izletu zapravila denar.

(1 točka)

5. Zakaj se je oče med vožnjo na Gorenjsko jezil? Navedi oba razloga. Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

6. Vzpenjanje proti slapu za družinske člane ni bilo enostavno. Preglednico dopolni s podatki iz besedila, ki to potrjujejo.

mama in oče	
Eva	
Župca	

(2 točki)

7. Zakaj pripovedovalec doživlja očeta kot glavo družine?

(1 točka)

8. Preberi poved.

Ata je pregledal vse žepe na hlačah in vse žepe na vetrovki, a o denarju ni bilo ne duha ne sluha.

Kaj pomeni podčrtani del povedi? Razloži s svojimi besedami.

(1 točka)

11. Katera vrsta besedil je značilna za spodaj navedena avtorja? Na vsako črtico napiši ustrezno številko. Ena možnost je odveč.

_____ Hans Christian Andersen	1	ljudska pravljica
_____ Tone Pavček	2	avtorska pravljica
	3	pesem

(1 točka)